

GS Nguyễn Xuân Vinh

Vào khoảng cuối năm 1988, tôi được cử đi viết thư bác sĩ Trần Quang Đức, giáo sư thạc sĩ y khoa và là chủ tịch hội đồng Việt Nam ở Hải Phòng. Thư viết mấy ngày liền như nhấc các y sĩ gốc Việt trong một bài đăng trên tờ san của Hiệp Hội Y Sĩ Việt Nam ở Canada. Bài viết báo tin rằng Pháp chấp nhận chân tình của một nhà trí thức nông lòng với đất nước, trong những tháng năm cuối của cuộc đời, họ mong sao thế hệ sau tiếp nối công cuộc xây dựng một chế độ trình bày và sức khỏe tâm thần và hiểu biết cho quê hương. Tôi đã dịch lại bài viết sang tiếng nước nhà, và vì tôi coi đó như là lời tâm tình báo tin về Việt Nam giáo sư Đức với các môn sinh y khoa, tôi đã cố gắng để không làm sai trật tự những ý tưởng cao siêu của nguyên bản. Tôi đã gửi bản dịch cho một người bạn là cháu của chú và sau này bạn tin rằng Việt Nam đã được đăng trên báo Hải Phòng Cali để tôi có một số thư gửi riêng cho họ. Giáo sư Trần Quang Đức đã mở đầu bài viết bằng câu:

"Trong buổi chiều tàn bóng xế của cuộc đời, không còn điếu u kiêu nữa để duy trì, cũng không còn hành nghề, tôi thường hay tự hỏi: mình còn làm được gì cho ích lợi?"

Tôi nghĩ rằng giáo sư Đức lúc đó đã ngoài tám mươi tuổi, đã là một giáo sư thạc sĩ đi tiên phong giảng dạy nhi khoa thế hệ bác sĩ y khoa ở Pháp và nhất là đã hy sinh nhiều năm liền tại các trại giam nước ngoài để với nước chủ nhân nước nhà để họ có quốc gia, nay chú có thể tận hưởng niềm vui thanh nhàn. Vậy mà theo lời giáo sư Đức, chú vẫn còn muốn có cơ hội để góp phần gánh vác những nỗi, tâm thường của mình cho tập đoàn y sĩ Việt Nam. Thư viết tiếp theo:

"Tôi nói tâm thường như nhấc vùi hết chân thành vì tôi nghĩ rằng tôi chưa làm tròn bổn phận công dân. Một khác, tôi còn thắc mắc trong lòng vì quê hương và dân Việt chưa có chính trị và tiêu diệt mà còn phải mãi mãi tồn tại, tiến hóa không ngừng, còn tôi, tuy còn đó mà chỉ nghĩ thêm được gì để phục vụ cho quê hương dân tộc. Tôi hy vọng điếu u gì tôi để lại sau cuộc đời không làm tôi bị liệt vào hàng kẻ đã làm điếu u sai quấy đối với quốc gia và điếu u đó, cùng với tình yêu dành cho nghề nghiệp, làm cho được bảo vệ và tự quốc tôi được tốt đẹp hơn."

Từ ngày tôi được cử đi học học tại tâm sự chí tình đó báo tin về Pháp, và từ mình nghĩ để sang tin về Việt Nam, tôi nay cũng đã hết một giáp, một khoảng thời gian cho một thế hệ trẻ lớn lên, trưởng thành trong nghề nghiệp. Và cũng là một khoảng thời gian để các một thế hệ tráng niên đến với bóng hoàng hôn của cuộc đời. Tuy không phải là một y sĩ nhưng tôi trân trọng lời khuyên chung cho các lớp học sinh và, từ nhiều năm nay, lúc nào tôi cũng cố gắng trong bổn phận của một người dân gốc Việt đang sống lưu vong, xa quê nhà. Ở Hải Phòng Michigan là nơi tôi đã giảng dạy trong ba mươi năm, tuy không có học sinh và hiểu biết cho những giáo sư chính ngạch, nhưng tôi cũng đã xin nghỉ vào đầu mùa xuân của năm 1999. Và cũng như vậy tôi đã làm cách đây nhiều năm, mỗi đây theo lời yêu cầu của một vị chủ nhiệm một tờ báo tranh đấu cho Nhân Quyền tôi đã viết một bài báo tin về Anh với đề là: "In The Twilight of My Career as an Educator". Qua bài viết, nói về cảm nghĩ cuối đời trong ánh hoàng hôn của cuộc đời một nhà

giáo, tôi nhìn lại những đường đã qua, duy nhất những thành quả của thời học tập. Vì tôi đang vươn lên, tôi nghĩ, của những thanh thiếu niên, của nam và nữ mà tôi đã từng tiếp xúc và nói chuyện với họ, để rồi tôi hiểu rằng: mình còn làm được gì lại ích cho cộng đồng người Việt trẻ như cộng đồng tôi, và rồi đây cho quê hương gia và dân tộc?

Theo đường nghề của ông Vĩnh trong trường Đại học Michigan, trong buổi họp cuối năm 1998, Hội Đồng Nghiệp Chính đã vinh thăng tôi chức vụ Professor Emeritus of Aerospace Engineering, một chức vụ hoàn toàn có tính cách hành chính để tôi được tiếp tục học tập những quy định và xem xét những những tiến bộ của đời học tập những giáo sư tại chỗ. Điều này cũng tránh cho tôi phải dùng những danh từ như của giáo sư, của tiến sĩ, ... , và một số những từ khác về những chức vụ đã khoác lên vai tôi dần trở lại sự thật mà tôi đã từng biết khi bước chân vào đời. Những điều làm cho tôi cảm kích hơn nữa là cùng một lúc tôi nhận được bốn tuyên dương của hội đồng, trong khung kính với triện đóng của đời học tập, và chức ký của ông Vĩnh trong trường Lee C. Bollinger, một luật gia nổi tiếng và hi vọng pháp Hoa Kỳ, và cũng là một trong những người đã được những Đại học Harvard và Columbia chú ý đến và mời vào chức vụ Viện trưởng. Đó là buổi của buổi tuyên dương được viết như sau :

“Besides his outstanding career as a researcher and educator, Professor Vinh is widely recognized for his leadership and mentor-ship to the Vietnamese community . A widely-read novelist and poet, he was awarded the prestigious Vietnam National Literature Prize in 1961. He has been much in demand as a speaker for Vietnamese organizations on such topics as education, culture, society, and the future of Vietnam and the Vietnamese people. He is widely recognized as a role model within the Vietnamese community in North America and elsewhere”.

Nếu tôi là một giáo sư Việt học thì chắc không ai thấy ngạc nhiên với câu tuyên dương trên. Những vì tôi lại là một giáo sư chuyên giảng dạy và làm khoa học và toán học và khoa học không gian nên tôi nghĩ thì sẽ ghi nhận đó đã chứng tỏ rằng những bốn đường nghiệp và giải chức của đời học tập Michigan đã biết tôn trọng những cống hiến ngoài sự đóng góp chuyên môn vào sự phát triển của khoa học không gian Hoa Kỳ cả trong hai phần đi đến huấn luyện và khảo cứu. Suốt hai thập niên cuối của thế kỷ 20, vào những dịp đi đến những hội nghị khoa học và thuyết trình theo lời mời của nhiều đời học tập Âu sang Á và Mỹ châu, kể cả hai miền Nam và Bắc Mỹ và xuống cả Úc châu, tôi những đô thị nào mà có đông người Việt cộng đồng tôi đều dành thì giờ để tiếp xúc và nói chuyện với người đồng hương, để biết là với giải trí, niềm hy vọng cho tương lai sáng lạn của chúng ta. Qua những chuyện đi, tôi đã quan sát và được biết những cống hiến, những đấu tranh và thành công của người Việt khắp năm châu.

GS Nguyễn Xuân Vinh